

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **E.B.M.B.**, zastúpeného JUDr. P.V., advokátom so sídlom v B.G., vedľajší účastník: **S.B.M.**, proti žalovanému: **K.B.J.**, zastúpenému JUDr. A.B., advokátom so sídlom v B.J., **o zaplatenie 15 317 571 eur, 3 100 500,10 USD, 2 325 594,67,-- Sk s príslušenstvom**, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave, č.k. 58 Cb 55/99-549 zo dňa 19. decembra 2005, takto

r o z h o d o l:

Napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e:

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom zamietol žalobu o zaplatenie súm 15 317 571,61 eur, 3 100 500,10 USD a 2 325 594,67,-- Sk s príslušenstvom. Žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania vo výške 36 886 185,70,-- Sk.

V odôvodnení uviedol, že žalobca si uplatnil proti žalovanému zaplatenie predmetnej sumy z titulu zadržaných úhrad tranzitných poplatkov za prepravu plynu, penalizačných poplatkov a vyúčtovaných kurzových rozdielov za omeškané platby.

V priebehu konania vzniesol žalovaný voči žalobcovi vzájomný návrh na zaplatenie sumy 1 400 000 000,-- Sk z titulu neuhradených zmeniek, pričom tento nárok do výšky žalobcom uplatnených pohľadávok požadoval ako kompenzačnú námietku a vo zvyšku

vo výške 133 316 500,79,-- Sk ako vzájomný návrh. Súd uznesením zo dňa 5. marca 2001 vzájomný návrh žalovaného v celej uplatnenej výške vylúčil na samostatné konanie.

Kompenzačná námietka žalovaného sa týkala jeho zmenkových pohľadávok voči žalobcovi. V rámci dokazovania sa súd zaoberal námietkou neplatnosti zmeniek. Neplatnosť zmeniek žalobca oprel o tvrdenie, že ich vystavenie nie je spojené so žiadnym kauzálnym vzťahom, ktorého účastníkom by bol žalobca a vystavenie zmeniek nie je ani prenesené do jeho účtovníctva. Zmenky boli vystavené v ten istý deň na rad spoločnosti S.G., nachádzajú sa na nich rôzne druhy písma a vystavené boli na škodu dlžníka. Nesplňajú tiež náležitosti platobného miesta.

Súd vykonal dôkaz výsluchom Ing. J.D., predsedu predstavenstva a generálneho riaditeľa žalovaného, ktorý podrobne opísal vzájomnú spoluprácu so žalobcom, ako aj spôsob nadobudnutia zmeniek Ing. D.. Žalobca požadoval nariadiť znalecké dokazovanie na spôsobilosť osoby, ktorá vystavila zmenky v čase tohto úkonu, ako aj vyžiadať spisy polície, vyšetrojúcej okolnosti vraždy Ing. D., vedené na Krajskom úrade vyšetrovania Policajného zboru pod č.k. ČVS KUV - 3/99, vyžiadať spisy finančnej polície vyšetrojúcej kauzu D. zmeniek, ako aj vykonať dokazovanie obsahom spisov z vyšetrovania trestnej činnosti konateľov spoločnosti S.G., ako aj vypočuť ďalších svedkov.

Súd návrh žalobcu na doplnenie dokazovania neakceptoval, pretože nariadenie dokazovania na spôsobilosť osoby, ktorá vystavila zmenky, vyznieva neeticky a účelovo. Podľa názoru súdu sú žalobcom navrhované dôkazy pre predmetné konanie právne irelevantné a sledujú neúmerne predlžovanie sporu.

Na základe vykonaného dokazovania súd dospel k záveru, že pohľadávka žalobcu zanikla na základe zápočtu uskutočneného započítacím prejavom žalovaného, ktorý bol doručený žalobcovi dňa 29. júna 2001. Vzájomným návrhom bola žalovaným uplatnená pohľadávka, ktorá sa z procesnoprávneho hľadiska považuje sčasti za kompenzačnú námietku a sčasti za vzájomný návrh.

Námietku, podľa ktorej zmenky neboli spôsobilé na započítanie, pretože absentoval obchodný kauzálny vzťah, súd nepovažoval za dôvodnú, pretože ide o námietku relatívnu, ktorá je v zmysle zákona č. 191/1950 Zb. neprípustná proti dobromyseľným nadobúdateľom zmenky prostredníctvom indosácie. Čo sa týka žalobcovej námietky vystavenia zmeniek v ten

istý deň a predovšetkým na rad spoločnosti S.G., a.s., podľa názoru súdu žalovaného nemusí zaujímať, kto bol remitentom, teda pôvodným zmenkovým veriteľom. Nie je totiž žiadne zákonné obmedzenie, koľko zmeniek možno vystaviť za jeden deň, ani na koho možno zmenku vystaviť. Pokiaľ ide o námietku absolútnej neplatnosti právneho úkonu, absencie slobodnej vôle, alebo nepríčetnosti podpisujúcej osoby, táto nie je opretá o relevantný dôkaz.

Súd dospel k záveru, že zmenky uvedené vo vzájomnom návrhu možno považovať za platné a zmenkový záväzok žalobcu voči žalovanému za preukázaný a daný. Pohľadávka žalobcu voči žalovanému zanikla zápočtom v zmysle oznámenia žalovaného zo dňa 29. júna 2001. Súd preto žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p., trovy právneho zastúpenia priznal žalovanému podľa predloženej špecifikácie.

Proti rozsudku podal žalobca odvolanie.

Podľa jeho názoru konanie v predmetnej veci neprebiehalo v súlade s ustanoveniami § 1, § 6, ale ani čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Žaloba bola podaná dňa 15. decembra 1999 a boli k nej pripojené desiatky písomných dôkazov, preukazujúcich základ i výšku nároku. Napriek tomu, že ani samotný žalovaný nepopieral nezákonné zadržanie tranzitných poplatkov a ani ich výšku /s výnimkou uplatnených úrokov z omeškania, pri ktorých iba namietal, že nezodpovedajú úrokom, ktoré boli uplatňované bankami pri poskytovaní úverov/, súd vo veci nekonal, resp. jeho činnosť bola iba predstieraním, že sa niečo deje. Obsah samotnej žaloby a pripojené dôkazy, vrátane písomností žalovaného pritom umožňovali, aby súd rozhodol na prvom pojednávaní.

Za mimoriadne závažné považuje porušenie § 18 Občianskeho súdneho poriadku, pod ktorým treba rozumieť také procesné práva účastníkov, ktoré zabezpečia spravodlivý súdny proces. Pod právom na spravodlivý súdny proces je potrebné rozumieť aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odvolaním napadnuté rozhodnutie neobsahuje ani zmienku k argumentácii žalobcu, týkajúcej sa neplatnosti zmeniek.

Rovnako závažné sú procesné pochybenia súdu. Vzhľadom na viacero započítacích prejavov, ku ktorým došlo v priebehu konania dohodou účastníkov, žalobca viackrát menil výšku uplatnenej pohľadávky. Súd napriek tomu rozhodol o nárokoch, ktoré už žalobca v konaní neuplatňoval /o sume 15 317 571,61 eur, 3 100 500,10 USD a 2 325 594,67,-- Sk /.

Takýto postup je v rozpore s ustanovením § 153 ods. 2 O.s.p. Pri zamietnutí žaloby súd vychádzal iba z predpokladu, že žalovaným započítaná suma presne zodpovedá sume, ktorú žalovaný uviedol v započítacom prejave. Výpočet, uvedený v prílohe započítacieho prejavu však považuje za nesprávny. Aj v prípade platnosti započítacieho prejavu by nebolo možné zamietnuť žalobu v celom rozsahu vzhľadom na skutočnosť, že suma 133 316 509,-- Sk, uplatnená ako vzájomný návrh, bola vylúčená na samostatné konanie. Ak by sa súd bol aspoň zbežne oboznámil so započítacím prejavom, bol by zistil, že suma, vypočítaná samotným žalovaným, sa nezhoduje so sumou, uvedenou v prílohe tohto prejavu.

Súd sa v priebehu celého konania nezaoberal námietkou žalobcu, ktorá sa týkala neplatnosti zmeniek, aj keď predpokladom zániku zmenkového záväzku započítaním, je vyriešenie predbežnej otázky, ktorou je platnosť zmeniek a ich záväznosť vo vzťahu k žalobcovi.

V ďalšej časti odvolania žalobca poukazuje na skutočnosti, týkajúce sa neplatnosti zmeniek, pohľadávka z ktorých je obsahom započítacieho prejavu žalovaného. Aj keď by malo ísť o vlastné zmenky, je zrejmé, že obsahujú rôzne typy písma, dátum vystavenia je uvedený dva dni pred overením podpisu Ing. J., z ďalších údajov na zmenkách, ako je označenie vystaviteľa a jeho podpis vyplýva, že zaviazaným zo zmenky by mala byť fyzická osoba Ing. J.D.. Súd pri absencii akéhokoľvek dokazovania dospel k záveru, že všetky predpoklady započítania podľa § 580 Občianskeho zákonníka boli splnené a vykonanie dôkazov, týkajúcich sa platnosti zmeniek nepripustil. Nedošlo tiež k prezentácii predmetných zmeniek, a preto ani nemohlo dôjsť k započítaniu. Pokiaľ žalovaný tvrdí, že k prezentácii došlo predložením zmeniek súdu v rámci dokazovania, poukazuje na to, že vykonanie dôkazu listinou nemožno považovať za prezentáciu, pretože rozhodujúci je stav v čase, kedy mal byť započítací prejav uskutočnený.

Pokiaľ ide o výrok, týkajúci sa trov konania, túto časť svojho rozhodnutia súd vôbec neodôvodnil a ani neuviedol, z akého základu pre určenie náhrady trov konania vychádzal, rovnako neuviedol ani to, aké úkony považuje za účelne vynaložené žalovaným na bránenie jeho práva. Rozhodnutie v tejto časti je preto nepreskúmateľné.

Navrhuje, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a žalobe vyhovel, alebo aby ho zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu žalobcu považuje dokazovanie, vykonané súdom prvého stupňa za dostatočné pre posúdenie opodstatnenosti žalobcom uplatnenej pohľadávky. Poukazuje na to, že listina o započítaní pohľadávok s potvrdením o jej doručení žalobcovi bola doručená do súdneho spisu spolu so vzájomným návrhom dňa 24. septembra 2001. Pokiaľ ide o výšku pohľadávky, má za to, že je to práve žalobca, ktorý počas konania pred súdom prvého stupňa nedokázal správne ustáliť a vypočítať jednoznačnú výšku svojich nárokov voči žalovanému. Pri určení skutočnej výšky žalobcovho nároku preto súd musel vychádzať z prepočtov, ktoré realizoval žalovaný pri započítaní pohľadávok zo dňa 29. júna 2001 a ktoré sú správne. Ďalej rozoberá námietky žalobcu, týkajúce sa neplatnosti zmienek, považuje ich za neopodstatnené, pretože zmenky majú všetky obsahové zákonné náležitosti. Postup súdu pri rozhodovaní o trovách konania považuje za obvyklý.

Navrhuje, aby odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil.

Žalobca v priebehu odvolacieho konania navrhol zmenu účastníka na jeho strane s poukazom na skutočnosť, že všetky pohľadávky z prepravy plynu, teda aj pohľadávka, ktorá je predmetom sporu, prešli na jeho dcérsku spoločnosť S., a.s. so sídlom v B.M., po zmene obchodného mena E., a.s., o čom predložil notársku zápisnicu č. N 282/2006. Uvedená spoločnosť so svojim vstupom do konania na strane žalobcu súhlasila. Keďže boli splnené podmienky pre postup podľa § 92 ods. 2, 3 O.s.p., Najvyšší súd SR návrhu na zmenu účastníka konania na strane žalobcu vyhovel.

Podaním zo dňa 30. mája 2007 oznámila odvolaciemu súdu spoločnosť S.B., že má právny záujem na výsledku sporu, a preto v zmysle § 93 O.s.p. vstupuje do konania ako vedľajší účastník na strane žalobcu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po prejednaní veci podľa § 212 ods. 1 a § 214 ods. 2 O.s.p. dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné.

Žalobca požadoval zaplatenie súm 15 317 571,61 eur, 3 100 500,10 USD a 2 325 594,67,-- Sk s príslušenstvom z titulu úhrady tranzitných poplatkov za prepravu plynu na základe zmlúv o preprave zemného plynu cez územie Slovenskej republiky, uzavretými so spoločnosťami W., V., I. a G.. Zmluvy upravovali práva a povinnosti sporových strán v súvislosti s vykonávaním prepravy plynu na obdobie do 31. decembra 1997, v zmysle Dohody o vysporiadaní záväzkov zo dňa 30. novembra 1998 však strany pokračovali v plnení

záväzkov z nich vyplývajúcich aj po tomto termíne. Žalovaný podľa uvedených zmlúv zabezpečoval fakturáciu za prepravu zemného plynu voči zahraničným odberateľom s následným prevedením finančných prostriedkov na účet žalobcu za dohodnutých podmienok. V priebehu konania nenamietal právny dôvod účtovania predmetných pohľadávok, poukazoval však na ich zánik v zmysle § 580 Občianskeho zákonníka a § 358 Obchodného zákonníka vzhľadom na jeho započítací prejav zo dňa 29. júna 2001, obsahom ktorého boli zmenky, vystavené dňa 28. októbra 1998 vystaviteľom S.B., v celkovej sume 1 400 000 000,-- Sk. V uvedenom podaní žalovaný uviedol, že k započítaniu jeho pohľadávky z uvedených zmeniek s pohľadávkou žalobcu došlo ku dňu ich stretu, t.j. dňom 31. marca 2000.

Podaním zo dňa 24. septembra 2001 žalovaný uplatnil voči žalobcovi vzájomný návrh, ktorým požadoval s poukazom na započítanie jeho pohľadávky vo výške 1 400 000 000,-- Sk, aby súd žalobu zamietol a zaviazal žalobcu zaplatiť mu sumu 133 316 509,79,-- Sk. Vzájomný návrh vylúčil súd uznesením, právoplatným dňa 6. marca 2003 na samostatné konanie.

Ako vyplýva z obsahu spisového materiálu, v priebehu konania pred súdom prvého stupňa došlo opakovane medzi účastníkmi konania k započítaniu vzájomných pohľadávok, v dôsledku čoho žalobca podaniami zo dňa 9. apríla 2001, 23. apríla 2001, 16. mája 2001, 13. septembra 2001, 27. septembra 2001 a 15. októbra 2002 vzal žalobu v časti, zodpovedajúcej započítaniu, späť. Napriek dispozičným úkonom žalobcu, súd prvého stupňa nepostupoval podľa § 96 O.s.p., ale napadnutým rozsudkom rozhodol aj o nároku, ktorý už nebol predmetom konania. Došlo preto k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci.

Súd prvého stupňa zamietol žalobu v celom rozsahu s poukazom na skutočnosť, že žalobcom uplatnená pohľadávka zanikla započítaním s pohľadávkou žalovaného, ktorú predstavovali štyri vlastné zmenky, vystavené právnym predchodcom žalobcu na rad spoločnosti S., splatné dňa 31. marca 2000, 30. apríla 2000 a 30. októbra 2000. Žalobca v konaní vzniesol množstvo námietok, týkajúcich sa neplatnosti predmetných zmeniek z hľadiska ich obsahových náležitostí, ako aj realizácie úkonov, vedúcich k uplatneniu zmenkového záväzku a navrhol vykonať dokazovanie, týkajúce sa splnenia predpokladov pre postup podľa § 580 Obč. zák. a § 358 Obch. zák. Súd prvého stupňa v odôvodnení napadnutého rozhodnutia prevzal argumentáciu žalovaného, týkajúcu

sa platnosti zmieniek, pričom podľa jeho názoru žalobcom navrhované dôkazy sledovali neúmerné predlžovanie sporu a pre rozhodnutie o jeho predmete boli právne irelevantné.

Z ustanovenia § 120 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že súd nie je povinný vykonať všetky dôkazy, navrhované účastníkmi konania. Predovšetkým nie je povinný vykonať dôkazy, ktoré sú pre vec nerozhodné a nemôžu smerovať k zisteniu skutkového stavu, ako aj dôkazy, ktorých cieľom je zjavne predlžovanie konania. V danom prípade však žalobca navrhoval vykonanie dôkazov, rozhodných pre posúdenie platnosti započítacieho prejavu žalovaného, t.j. skutočnosti, ktorou súd prvého stupňa odôvodnil zamietnutie žaloby. Napadnutým rozhodnutím, ktoré preto nemá oporu v riadne zistenom skutkovom stave, bolo porušené aj právo žalobcu na spravodlivý proces v zmysle čl. 48 Ústavy SR.

Pokiaľ ide o námietky žalobcu, týkajúce sa výroku o trovách konania, rozhodnutie súdu prvého stupňa v tejto časti neobsahuje dôvody, v dôsledku čoho je nepreskúmateľné. Pri podaní opravného prostriedku došlo preto vo vzťahu k zákonom vymedzeným odvolacím dôvodom aj k odňatiu možnosti žalobcu konať pred súdom.

Vzhľadom na uvedené zistenia Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave podľa § 221 ods. 1 písm. f/, písm. h/ a ods. 2 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

O trovách konania rozhodne súd prvého stupňa v novom rozhodnutí o veci /§ 224 ods. 3 O.s.p. /.

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. januára 2009

JUDr. Beata Miničová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: M.